

Hot spots voor glasaal

In de vorige nieuwsbrief werd uitgebreid bericht over de monitoringcampagne van glasaal in Vlaanderen: een gezamenlijk initiatief van de vijf Provinciale Visserijcommissies om meer gegevens te verzamelen over migratieroutes, migratieknelpunten en migratieperioden van glasaal.

Ieder voorjaar, tijdens de maanden februari tot mei, komen de jonge glasalen aan ter hoogte van onze kust om er hun landinwaartse (stroomopwaartse) trek naar de opgroei gebieden in vegetatierijke wateren aan te vatten. Ook dit jaar werd de optrek van glasaal op de IJzer gemonitord door AMINAL, Afdeling Bos en Groen. Daar waar de laatste decennia jaarlijks slechts een tiental kg glasaal kon bemonsterd worden, werd dit voorjaar niet minder dan 76 kg glasaal gevangen en terug uitgezet in de polders. Zowaar een succes, mede door de ontwikkeling van een geperfectioneerde

monitoringtechniek. Het is echter te vroeg om te kunnen besluiten of 1999 een éénmalig goed glasaaljaar was of er een trendbreuk is en de glasaalopkomst opnieuw in stijgende lijn zit. Een belangrijk initiatief, toonaangevend voor het vismigratiebeheer ter hoogte van zeesluizen, werd genomen door het bestuur van de Nieuwe Polder van Blankenberge. In maart-april werd 's nachts regelmatig een negatieve spul gegeven ter hoogte van de zeesluis waarlangs de Blankenbergse Vaart uitmond in de jachthaven van Blankenberge. Bij gelijk peil in zee en op de vaart bleef de zeesluis gedurende een half uur open waardoor de aan de zeesluis verzamelde

glasaal massaal naar de polder kon migreren. De efficiëntie van de maatregel wordt bevestigd door de melding van glasaalmigratie op de Blankenbergse Vaart door het Sea-Life Center van Blankenberge. Ook het bestuur van de Zwinpolder besteedde aandacht aan de

glasaalproblematiek en maakt melding van glasaalaccumulatie nabij de uitmonding van de Isabellavaart te Knokke-Heist. Deze melding illustreert het belang van het Leopoldkanaal als migratieroute. Ook vanuit Antwerpen lopen verscheidene meldingen binnen van glasaalmigratie, o.m. langs beide oevers van de Zeeschelde (tot Hingene-Bornem), in de Antwerpse dokken, op het Schelde-Rijnkanaal en op de beneden- en middenloop van de Grote en de Kleine Nete.

Meldingen van glasaalmigratie (in 1998) meer landinwaarts zijn er voor de uitmonding van de Poekebeek in het Afleidingskanaal van de Leie. Gezien de landinwaartse en stroomopwaartse migratie, mag verwacht worden dat de eerstkomende maanden meer glasaalmeldingen uit de binnenwateren zullen binnenlopen.

Contactpersonen:
Bart Denayer, tel.: (02)657 03 86
e-mail: Bart.Denayer@lin.vlaanderen.be
Jos Beyens, tel.: (02)657 03 86
e-mail: Jos.Beyens@lin.vlaanderen.be

Onderzoeksproject konijnensterfte

Naast de reeds langer gekende myxomatosis, werd in 1990 in België voor het eerst ook het 'Viraal Haemorrhagisch Syndroom' (VHS) bij konijnen vastgesteld. Deze uiterst besmettelijke virusziekte kan plots en massale sterfte veroorzaken bij zowel tamme konijnen als Wilde konijnen. Laatstgenoemde blijken als reservoir te fungeren voor het virus. Ten aanzien van de particuliere en commerciële konijnenfok betekent dit een latent gevaar. Ten aanzien van de jacht betekent dit een onvoorspelbaarheid inzake de stand, en dit zowel naar mogelijke jachtoogst toe als in verband met eventuele konijnschade.

Aanvankelijk bleek de ziekte in Vlaanderen een zeer onregelmatig verspreidingspatroon te vertonen, gaande van totaal niet-voorkomen tot acuut aanwezig. Actueel is de besmetting in zowat geheel Vlaanderen gesignaleerd, waarbij er aanwijzingen zijn dat de ziekte plaatselijk zeer acuut is en de konijnenstand zeer sterk is teruggelopen.

Het beeld dat daaruit naar voren lijkt te treden is evenwel nauwelijks gedocumenteerd aan de hand van bevestigde ziektebeelden en/of doodsoorzaken. Het is de bedoeling aan de hand van een steekproef daarin enige klaarheid te brengen. Desgevallend kunnen op basis van deze bevindingen aanbevelingen gedaan worden voor verder onderzoek en/of maatregelen. Het IBW heeft daarom een verkennend onderzoeksproject uitgeschreven, dat gefinancierd wordt door AMINAL afdeling Bos en Groen, en toevertrouwd werd aan het Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie (CODA) te Brussel.

Voor het onderzoek wordt gestreefd naar een zo ruim mogelijke stalname van de Vlaamse populatie Wilde konijnen. De beste stalnameperiode ligt tussen 15 augustus en 15 november; het is evenwel zeker wenselijk ook stalen te verzamelen buiten deze periode.

Enkel dieren die pas dood zijn (geschoten, terlaatste afgemaakt of doodgevonden) komen in aanmerking. Zij moeten onmiddellijk in hun geheel worden gekoeld in een diepvriezer bij -20°C.

Als alternatief voor dit invriezen van het gehele dier kan desnoods volstaan worden met het invriezen van een deel van de lever (bij -20°C) én het fixeren van een snede (maximum een halve centimeter dikte!) van een ander deel van de lever in 10% gebufferde formol (minimum 10 ml formol 10 % per gram lever). Het geformuleerde deel wordt bij kamertemperatuur of aan 4°C bewaard.

Voor de centralisatie van de verzamelde stalen kan een beroep gedaan worden op het bestaande IBW-netwerk voor inzameling van marterachtigen.

Contactpersonen:
Koen Van Den Berge, tel.: (054)43 71 11
e-mail: Koen.VanDenBerge@lin.vlaanderen.be
Dominique Vandekerchove, dierenarts CODA, tel.: (02)375 44 55

Populieren voor de boeren?

(Vervolg pagina 1)

landbouwgronden rendabel kan zijn, en dit op grond van enkele eenvoudige waarnemingen. Dit nieuwe onderzoek richt zich op de studie van de bestaande en eventueel nog te exploreren markten voor populierenhout en op het onderzoek naar nieuwe producten uit populierenhout. Ook zal de economie van populierenteelt op landbouwgrond verder onderzocht worden, waarbij de impact van het subsidiëringsbeleid en van het toegepaste beheer zal beschouwd worden. Dit luik wordt ondersteund door het model ontwikkeld in het EU-project 'Poplars for Farmers'. Het project krijgt een ruime geografische onderbouwing aan de hand van GIS.

Een aanzienlijk deel van de bossen in Vlaanderen groeit op bodems die gevoelig zijn voor verzuring als gevolg van de atmosferische depositie van zwavel- en stikstofhoudende verbindingen. Ook vermist, dit is de aanrijking van het milieu met nutriënten (o.a. stikstof) door menselijke activiteiten, vormt een bedreiging voor onze bossen. Door rookgasreiniging, ontzwaveling van brandstoffen en andere maatregelen is de uitstoot van zwaveloxides gedurende het laatste decennium afgenomen, maar de uitstoot van stikstofverbindingen volgt deze dalende trend echter niet. Hierdoor worden de emissies van stikstofoxides en ammoniak in het proces van verzuring en vermisting dus relatief belangrijker. Daarom werd eind vorig jaar een onderzoek gestart naar de verzurings- en vermistingsgevoeligheid van de bossen in Vlaanderen. Dit onderzoek wordt gefinancierd door het Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling ('VLINA'). Hoofddoel is het in kaart brengen van deze gevoeligheid. Daartoe dient eerst een methode ontwikkeld te worden om de huidige verzurende en vermistende deposities voor elke bosgebied te kunnen berekenen. De combinatie van een simulatiemodel en metingen op het terrein zal leiden tot een meer nauwkeurige berekening van deze deposities dan tot nu toe mogelijk was. Er wordt gestreefd naar een model met een resolutie van 1x1 km voor het volledige grondgebied van het Vlaamse Gewest. Vanop onze meetoren in het Brasschaatse dennenbos zullen door het IBW, in samenwerking met het departement Biologie van de Universitaire Instelling Antwerpen, gedetailleerde metingen van de gasvormige ammoniakdepositie verricht worden. Daarnaast zal ook de depositie van ammoniumhoudende stofdeeltjes bepaald worden. Om de gevoeligheid van het bos voor verzuring en vermisting te berekenen, wordt de methode van kritische lasten gebruikt: deze waarde drukt uit hoeveel depositie een bosesysteem kan verdragen zonder dat er risico's bestaan op beschadiging op lange termijn. Een verkennende studie in 1995 wees uit dat 75 % van de onderzochte bosgebieden een overmatige depositie te verwerken krijgt.

Contactpersoon: Stijn Overloop, tel. (054) 43 71 19; e-mail: Stijn.Overloop@lin.vlaanderen.be

Ook de ecologische impact van populierenteelt wordt onderzocht: de water- en nutriëntencyclus, de ecologische en landschappelijke waarde van populierenteelt en het effect van de uitbreiding van het populierenareaal op landbouwgronden.

Ook zal gepeild worden naar de houding van de landbouwers en de bevolking ten aanzien van populierenteelt en de uitbreiding ervan op landbouwgronden.

Contactpersoon:
Linda Meiresonne, tel.: (054)43 71 18; e-mail: Linda.Meiresonne@lin.vlaanderen.be